

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และปัญหา

เกษตรกรบนพื้นที่สูงของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก สัตว์ที่นิยมเลี้ยงส่วนใหญ่คือไก่และสุกร การเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีวัตถุประสงค์หลักคือเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค หรือนำไปใช้ประกอบในพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อ เช่น สุกร โดยเลี้ยงไม่ได้หวังผลกำไรเป็นรายได้ แต่เลี้ยงเพื่อกินเศษอาหาร เศษเหลือทิ้งทางการเกษตร ซึ่งเกษตรกรจะมีการเลี้ยงหลากหลายแบบ เช่น การเลี้ยงแบบปล่อย ส่งผลทำให้เกิดมลพิษจากสิ่งขับถ่าย ทั้งปัญหาเรื่องกลิ่น ก๊าซ และการปล่อยของเสียสู่แหล่งน้ำ ส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของคนในชุมชน

สถาบันเกษตรธรรมชาติ (Janong) ประเทศเกาหลีได้แนะนำให้เกษตรกรจัดการฟาร์มสุกร โดยวิธีการเกษตรธรรมชาติ โดยสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้ถึง 40% และแนะนำให้ใช้อาหารที่ผลิตขึ้นเอง 60-70% ก็จะสามารถลดต้นทุนได้ โดยการเลี้ยงสุกรแบบทั่วไปมีอาหารเป็นต้นทุนการผลิตถึง 60% ขณะที่การเลี้ยงสุกรแบบการเกษตรธรรมชาตินั้นมีต้นทุนค่าอาหารต่ำกว่า 40% การเลี้ยงโดยทั่วไปใช้อาหารประมาณ 330 กิโลกรัมในการเลี้ยงสุกรให้น้ำหนัก 105 กิโลกรัม แต่การเลี้ยงแบบเกษตรธรรมชาติใช้อาหาร 230-270 กิโลกรัม รวมถึงได้ผลพลอยได้จากการใช้สิ่งเหลือทิ้งจากการเกษตรให้เกิดประโยชน์ โดยใช้คอกสุกรขนาด 360 x 810 ตารางเซนติเมตร เลี้ยงสุกร 25 ตัว ชุดหลุมลึก 1 เมตร ใช้ขี้เลื่อยผสมเปลือกไม้และดินอีก 10% เติมน้ำทะเล 0.3% และเติมจุลินทรีย์ในท้องถิ่นในกลุ่มที่ผลิตกรดแลคติก เพื่อช่วยในการหมักหมมสุกร เมื่อสุกรชุดคักบนพื้นคอก สุกรกรกินอาหารที่เกิดจากการหมักมูลของตัวเอง เป็นต้นแบบของการเลี้ยงสุกรแบบการเกษตรธรรมชาติ หรือ หมูหลุม

งานพัฒนาและส่งเสริมปศุสัตว์ของมูลนิธิโครงการหลวงร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้มีการวิจัยและทดสอบเทคโนโลยีในการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ จนเกิดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะหมูหลุม เป็นแนวทางการเลี้ยงสุกรด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติ เป็นการจัดการคอกสุกรที่เป็นแบบอย่างที่ดี ที่สามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรในพื้นที่ และผู้ที่สนใจทั่วไปนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั้งด้านการเลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งโปรตีน และจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้แล้วนั้น การเลี้ยงหมูหลุมยังลดต้นทุนการผลิต และได้ผลพลอยได้เป็นปุ๋ยหมัก นอกจากนี้การเลี้ยงสุกรแบบหมูหลุมจะไม่มีการปนเปื้อน ไม่มีแมลงวันรบกวน ซึ่งการเลี้ยงหมูหลุมในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้แกลบเป็นวัสดุรองพื้นคอก ซึ่งพบว่าบนพื้นที่สูงบางแห่งนั้น แกลบค่อนข้างหายากและเริ่มมีราคา โดยสุชน และคณะ (2555) ได้ใช้ฟางข้าว และวัสดุเพาะเห็ดที่ผ่านการใช้แล้ว มาเป็นวัสดุรองพื้นคอกหมูหลุม พบว่ามีธาตุ N, P และ K สูงกว่าค่ามาตรฐานของปุ๋ยหมัก ชัยณรงค์ (2535) มีการใช้ขี้เลื่อยปูพื้นคอกเลี้ยงสุกร มีการเจริญเติบโตของสุกรใกล้เคียงกับสุกรที่เลี้ยงบนพื้นคอนกรีต และไม่มีการปนเปื้อน ไม่มีน้ำทิ้ง ซึ่งการใช้วัสดุรองพื้นชนิดต่างๆ จากสิ่งเหลือทิ้งสำหรับการเลี้ยงหมูบนพื้นที่สูงยังไม่มีรายงานที่ชัดเจน เกี่ยวกับชนิด ปริมาณ ความถี่ และปริมาณธาตุ

อาหารในปุยจากหมูลุม ดังนั้นจึงศึกษาการใช้วัสดุรองพื้นคอกจากสิ่งเหลือทิ้งทางการเกษตรชนิดต่างๆ สำหรับการเลี้ยงหมูลุมบนพื้นที่สูง

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาลักษณะคอกและวิธีการเตรียมพื้นคอกที่เหมาะสมกับการเลี้ยงหมูลุมบนพื้นที่สูง

